

Større undersøgelse
til
Økonomiudvalget
vedrørende
kommunens syv forvaltninger

Kommunens udgifter til gaver givet af borgmestrene

28. april 2006

Indholdsfortegnelse

Side

I. Resumé.....	4
II. Indledning.....	11
Formål	11
Afgrænsning	11
Metode	12
III. Kommunens gældende regler for afholdelse af udgifter til gaver	15
Bevillingsreglerne.....	15
Styrelsesvedtægten	15
Økonomiforvaltningens cirkulæreskrivelse af 12. april 2002 om "Overordnede rammer for repræsentation"	17
Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune"	19
Kasse- og Regnskabsregulativet.....	23
IV. Eksterne regler	25
Styrelsesloven.....	25
Kommunalfuldmagten	26
Skattereglerne	29
V. Den revisionsmæssige vurdering af borgmestrenes gaver i 2004 og 2005	31
Vurderingen af regnskabsmaterialet	31
Oversigt over de eksterne og interne gaver.....	38
Overborgmester Jens Kramer Mikkelsen.....	41
Overborgmester Lars Engberg	44
Borgmester Martin Geertsen	47
Borgmester Per Bregengaard	50
Borgmester Inger Marie Bruun-Vierø	51
Borgmester Bo Asmus Kjeldgaard.....	53
Borgmester Søren Pind	55
Borgmester Winnie Berndtson	62
Særligt om magistratsgaver.....	63
Sammenfatning.....	65
VI. Anbefalinger	67
Tilbagebetaling til kommunen.....	67
Justering af kommunens regler om gaver	68
De regnskabsmæssige regler	69

Bilag

1. Spørgeskema til forvaltningerne
2. Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune"
3. Oversigt over borgmestrenes gaver i 2004 og 2005
4. Korrespondance mellem Jens Kramer Mikkelsen og Søren Pind vedrørende gaver, marts 2000

I. Resumé

1. Revisionsdirektoratet har efter anmodning fra Revisionsudvalget gennemført en større undersøgelse af kommunens udgifter til gaver givet af borgmestrene.

Revisionsudvalgets anmodning af 14. december 2005 har baggrund i den debat, der havde været i dagspressen om borgmestres forbrug til gaver.

Formålet har været at vurdere, om kommunens udgifter til gaver har været afholdt i overensstemmelse med kommunens gældende regler. Der skulle redegøres for konsekvensen, såfremt kommunens regler klart ikke var blevet overholdt.

Det indgik også i undersøgelsen, om der var behov for at tydeliggøre og uddybe de gældende regler.

Undersøgelsen har angået borgmestrenes ydelse af gaver og både til eksterne og interne personer. Medarbejderes ydelse af gaver er således ikke undersøgt.

Den undersøgte periode har omfattet: 1. januar 2004 - 31. december 2005. Udgifter afholdt i 2003 og tidligere indgår ikke, da kommunen først fra 1. januar 2004 har udsendt retningslinier for politikernes repræsentationsudgifter, herunder eksterne gaver.

Kommunen har ikke udsendt specifikke retningslinier for politikernes interne gaver.

Borgmestrenes gavedispositioner er blevet bedømt ved en gennemgang af hvert enkelt udgiftsbilag. Ved bedømmelsen er indgået eksterne og interne regler, og der er inddraget juridisk litteratur og tilsynspraksis, herunder særligt om kommunalfuldmagtens indhold og grænser.

Der er fremsendt et spørgeskema til forvaltningerne samt afholdt en række møder med disse, bl.a. for at minimere omfanget af mangler og unøjagtigheder ved bilagsoplysningerne.

Det fremgår af undersøgelsen, at kommunens udgifter til eksterne og interne gaver har været således i de to undersøgte år:

Tabel 1

	Kr.	Antal
Eksterne gaver		
• 2004	35.216	126
• 2005	43.549	137
I alt	78.765	263
Interne gaver		
• 2004	83.378	154
• 2005	52.981	134
I alt	136.359	288
Modtager ikke oplyst		
• 2004	10.174	33
• 2005	9.590	30
I alt	19.764	63
I alt	234.888	614

Det fremgår af oversigten, at kommunens udgifter til de eksterne gaver har beløbet sig til i alt 78.765 kr., hvilket er 34 % af de samlede udgifter til gaver i de to år. Udgifter til interne gaver har været 136.359 kr. svarende til 58 % af de samlede udgifter til gaver. Udgifter til gaver, som ikke har været påført modtager, udgjorde i alt 19.764 kr. svarende til 8 % af de samlede udgifter til gaver.

Blandt de eksterne gaver har den største enkeltudgift udgjort 700 kr., mens den beløbsmæssigt største interne gave har været på 2.358 kr.

2. Undersøgelsens bilag 3 indeholder de relevante oplysninger om alle de ydede gaver. I det følgende redegøres der for Revisionsdirektoratets vurdering af gaveforbruget – en vurdering, der hviler på afvejninger og ikke på objektive kriterier.

Eksterne gaver

Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune" har dannet udgangspunkt for direktoratets vurdering.

Revisionsdirektoratet skønner, at den enkelte udgift er afholdt på et beskedent niveau, og at der derfor er udvist den sparsommelighed, som forudsættes for anvendelsen af offentlige midler.

Gavedispositionerne er dernæst vurderet i forhold til Økonomiforvaltningens regler og rubriceret i forhold til overholdelsen af reglerne:

- Gaver, der klart er givet i overensstemmelse med kommunens regler.
156 gaver er utvivlsomt afholdt i overensstemmelse med kommunens regler. Udgiften beløber sig til 49.109 kr. svarende til 62 % af kommunens udgifter til eksterne gaver.
- Gaver, hvor der er tvivl om overholdelsen af kommunens regler, fx hvor bedømmelsen indebærer en vurdering af væsentligheden og styrken af tilknytningsforholdet eller villigheden over for kommunen.
32 gaver er afholdt, hvor der efter revisionens opfattelse er tvivl om overensstemmelsen med kommunens regler. Udgiften beløber sig til 8.834 kr. svarende til 11 % af kommunens udgifter til eksterne gaver.
- Gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.
75 gaver er efter revisionens opfattelse afholdt i klar strid med kommunens regler. Udgiften beløber sig til 20.822 kr. svarende til 27 % af kommunens udgifter til eksterne gaver.

Udgiften på 20.822 kr. kan specificeres på borgmestre således:

Overborgmester Jens Kramer Mikkelsen	5.930 kr.
Overborgmester Lars Engberg	4.036 kr.
Borgmester Martin Geertsen	707 kr.
Borgmester Per Bregengaard	0 kr.
Borgmester Inger Marie Bruun-Vierø.....	260 kr.
Borgmester Bo Asmus Kjeldgaard	240 kr.
Borgmester Søren Pind	9.348 kr.
Borgmester Winnie Berndtson	<u>301 kr.</u>
I alt	<u>20.822 kr.</u>

Det er op til kommunens Økonomiudvalg at vurdere, hvorvidt der skal ske tilbagebetaling af de uberettiget afholdte udgifter.

Borgmestrene har haft mulighed for – på grundlag af et udkast til revisionsprotokollat – at afgive kommentarer til Revisionsdirektoratets vurdering af gavedispositionerne.

De borgmestre, der har afgivet konkrete kommentarer, giver stort set alle udtryk for, at de ikke er enige i direktoratets vurderinger.

Borgmestrene fremkommer med nye oplysninger og synspunkter, som ikke tidligere er blevet fremsendt af forvaltningerne og dermed ikke har indgået i direktoratets vurderingsgrundlag.

De nye oplysninger og synspunkter indebærer efter direktoratets opfattelse, at der for enkelte gavedispositioners vedkommende er større tilknytning til kommunen end lagt til grund af direktoratet.

Isoleret set kunne udgifterne derfor betragtes som værende i overensstemmelse med kommunens regler.

Men omvendt skal der ved bedømmelsen også inddrages kommunalfuldmagtens grundsætninger om bl.a. lighed og saglighed.

Manglende overholdelse af disse grundsætninger vil vise et mønster og en adfærd, som umiddelbart bedømt ikke synes at være i kommunens interesse og dermed være inden for Økonomiforvaltningens retningslinier om repræsentation fra 2004.

Samtidig synes retningslinierne fra Økonomiforvaltningen at forudsætte en tilknytning til kommunen med en vis styrke og varighed og fx ikke en kortvarig ad hoc-tilknytning, hvor der gives en "belønning" for en udført arbejdsindsats for kommunen.

Af disse grunde har Revisionsdirektoratet ikke ændret den oprindelige vurdering. Der fremlægges derfor direktoratets oprindelige vurdering med borgmestrenes kommentarer til brug for Økonomiudvalgets endelige stillingtagen.

Søren Pind henviser til korrespondance med daværende overborgmester Jens Kramer Mikelsen (jf. protokollatets bilag 4).

Efter Søren Pinds opfattelse fremgår det klart af korrespondancen, at de enkelte borgmestre kan afholde repræsentative udgifter, også ud over deres eget forvaltningsområde, så længe det i bredeste forstand tjener kommunens interesser.

Efter Revisionsdirektoratets opfattelse er der ikke i korrespondancen belæg for Søren Pinds opfattelse. Korrespondancen fandt i øvrigt sted i 2000, dvs. flere år før Økonomiforvaltningen udsendte de første retningslinier i 2004.

Helt afgørende er imidlertid, at to borgmestre ikke ved aftale kan ændre kommunens styrelsesvedtægt, jf. styrelseslovens kompetenceregler.

En borgmester kan derfor ikke uden særlig hjemmel disponere uden for eget forvaltningsområde.

Derimod kan overborgmesteren repræsentere på hele kommunens område. Gaver til den samme person ved den samme lejlighed kan derfor blive bedømt forskelligt for forskellige borgmestre.

Søren Pinds henvisning til udtalelser i Økonomiudvalget fra daværende administrerende direktør Erik Jacobsen kan ikke tillægges nogen selvstændig juridisk betydning, allerede fordi de blev givet før udsendelsen af Økonomiforvaltningens retningslinier.

Interne gaver

Der er ikke udsendt specifikke retningslinier for borgmestrenes afholdelse af udgifter til interne gaver. Revisionsdirektoratet har derfor ikke haft et grundlag for at vurdere den enkelte udgifts overensstemmelse med et regelsæt.

Revisionsdirektoratet har konstateret, at der er meget stor forskel dels på omfanget af gaverne dels på niveauet for gaver på tværs af kommunen.

De interne gaver har et større omfang og har højere enkeltudgifter end de eksterne gaver. Der ydes flere gaver med private årsager og begrundelser, enkeltgaver på over 1.000 kr., fle-

re gaver til samme person (hvortil kommer gaver fra direktions og sekretariater), ligesom der ydes julegaver i væsentligt omfang (men ikke store enkeltudgifter).

Regnskabsaflæggelsen. Forvaltningernes regnskabsaflæggelse for udgifter til gaver har været behæftet med væsentlige fejl og mangler i en sådan grad, at det efter Revisionsdirektoratets opfattelse giver anledning til kritik.

Bortset fra Økonomiforvaltningen har ingen af forvaltningerne på en regnskabsteknisk tilfredsstillende måde efterlevet Økonomiforvaltningens nye konteringsretningslinier fra april 2004.

Disse retningslinier var netop en udmøntning af Borgerrepræsentationens udtrykkelige ønske om at foretage en opstramning af kommunens udgifter til repræsentation, herunder til gaver.

Anbefalinger. Ud over anbefalingen af, at Økonomiudvalget skal vurdere grundlaget for at rejse tilbagebetalingskrav over for visse af borgmestrenes eksterne gaver, har Revisionsdirektoratet følgende generelle anbefalinger:

- Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune" er hensigtsmæssige, men bør suppleres med en angivelse af dels en sparsommelig anvendelse af offentlige midler dels at en borgmester alene kan give gaver inden for det administrationsområde, som for pågældende er angivet i kommunens styrelsesvedtægt.
- Borgerrepræsentationen bør tage udtrykkelig stilling til de fremtidige retningslinier for interne gaver og opdelt på:
  - Gaver til nuværende og tidligere politikere.
  - Gaver til nuværende og tidligere ansatte i egen forvaltning.
  - Gaver til nuværende og tidligere ansatte i anden forvaltning.

Ved udformningen af retningslinierne kan der med fordel tages udgangspunkt i Økonomiforvaltningens cirkulæreskrivelse af 12. april 2002 om "Overordnede rammer for repræsentation".

- Der bør ske en sammenskrivning af Økonomiforvaltningens 2002-cirkulæreskrivelse og forvaltningens retningslinier fra 2004. Det forudsættes dog, at der sker en synlig opdeling i anvendelsesområdet for politikere og kommunens ansatte.
- Der bør ske en opstramning af den regnskabsmæssige styring dels at det sikres, at gældende regnskabsregler overholdes dels at Økonomiforvaltningens regnskabsregler fra 2004 udvides til at gælde for alle relevante områder.

Det er også nødvendiggjort af hensyn til at opnå den højeste sikkerhed for rigtigheden af de oplysninger, der nu bringes på kommunens hjemmeside om bl.a. politikernes repræsentationsudgifter.

II. Indledning

3. Revisionsudvalget har den 14. december 2005 anmodet Revisionsdirektoratet om at foretage en undersøgelse af borgmestrenes forbrug af gaver. Anmodningen skete på baggrund af den debat, der havde været i dagspressen om borgmestrenes forbrug til gaver.

Overborgmester Lars Engberg har i skrivelse af 14. november 2005 til Revisionsudvalget tilkendegivet sin støtte til en undersøgelse af forbruget af gaver, herunder en overvejelse af en tydeliggørelse og uddybning af rammerne for gaver for så vidt angår ansatte og borgmestre.

Formål

4. Formålet med Revisionsdirektoratets undersøgelse har efter aftale med Revisionsudvalget været at gennemgå borgmestrenes udgifter til gaver således:

- Har udgifterne været afholdt i overensstemmelse med kommunens gældende regler.
- Konsekvensen af, at udgifterne klart ikke har været afholdt i overensstemmelse med reglerne, herunder spørgsmålet om tilbagebetaling til kommunekassen.
- Er der på grundlag af undersøgelsen behov for at tydeliggøre og uddybe de gældende regler.

Afgrænsning

5. Undersøgelsen angår alene borgmestrenes ydelse af gaver. Gaver givet af Borgerrepræsentationen, udvalg, direktioner eller andre ansatte indgår således ikke i undersøgelsen.

Undersøgelsen omfatter alene udgifter til gaver afholdt på det politiske niveau og som udgangspunkt derfor de udgifter, som er bogført på funktion 6.41, Kommunalbestyrelses- og amtsrådsmedlemmer, jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets autoriserede kontoplan.

Fokus for undersøgelsen har været borgmestrenes udgifter til gaver givet til eksterne og interne personer.

I undersøgelsen opfattes gaver givet til eksterne personer, som gaver ydet på baggrund af Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune", dvs. gaver givet til en personkreds – samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter – uden for Københavns Kommune.

Gaver til interne personer er gaver ydet til politikere/personer inden for Københavns Kommune, herunder altså også gaver til personer i andre forvaltninger.

Den revisionsmæssige redegørelse for borgmestrenes udgifter til gaver omfatter årene 2004-2005.

Denne afgrænsning skyldes, at Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 havde virkning fra 1. januar 2004 og tidligere forelå ingen regler for politikernes eksterne gaver af repræsentativ karakter.

Beløb, der er oplyst af Revisionsdirektoratet, er ekskl. moms, medmindre andet fremgår.

Metode

6. Revisionsdirektoratets gennemgang af borgmestrenes udgifter til gaver er baseret på originalbilag eller kopisæt udleveret af de 7 forvaltninger. Ifølge forvaltningerne er alle oplysninger fra originalbilagene omfattet af kopisættet. Eventuelle noteringer fx på bilagenes bagside er således også kopieret.

Der er efter direktoratets skøn indhentet supplerende oplysninger og redegørelser fra forvaltningerne.

Revisionsdirektoratet har konstateret, at kun Økonomiforvaltningen systematisk og korrekt har benyttet de nye konteringsregler fra 1. januar 2004. Bilagsmaterialet har antals- og beløbsmæssigt kunnet kontrolleres til den samlede bogføring.

For de udleverede bilag gælder således for de øvrige 6 forvaltningers bogføring af borgmestrenes udgifter til gaver, at de er registreret på konti, som også indeholder andre udgifter.

Revisionsdirektoratet har dog, hvor kontoteksten har givet anledning til det, indhentet yderligere bilag til gennemgang.

Den faktuelle høring af protokollatudkastet har tilvejebragt yderligere oplysninger.

Revisionsdirektoratet har derfor fra ledelserne i de enkelte forvaltninger indhentet erklæringer om oplysningernes fuldstændighed (alle relevante oplysninger).

Der er ikke foretaget en sædvanlig revisionsmæssig efterprøvelse af oplysningernes rigtighed.

Som hjælp til Revisionsdirektoratets vurdering af forvaltningernes anvendte regnskabspraksis er anvendt et spørgeskema med 12 spørgsmål (jf. bilag 1). Der er også til denne del af undersøgelsen efter direktoratets skøn indhentet yderligere oplysninger i forvaltningerne.

Pr. 1. januar 2006 blev der indført en ny forvaltningsstruktur i Københavns Kommune, som har bevirket ændringer af enkelte forvaltningers ressortområder.

Konkret betyder dette, at Børne- og Ungdomsforvaltningen har besvaret og leveret materiale gældende for Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen (UUF), Socialforvaltningen for Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen (FAF), mens Teknik- og Miljøforvaltningen har besvaret og leveret materiale gældende for henholdsvis Bygge- og Teknikforvaltningen (BTF) og Miljø- og Forsyningsforvaltningen (MFF) for perioden 2004-2005.

Som grundlag for Revisionsdirektoratets vurdering af, om udgifterne været afholdt i overensstemmelse med kommunens gældende regler, har direktoratet anvendt lov om kommunernes styrelse, Indenrigs- og Sundhedsministeriets autoriserede konteringsregler i Budget- og regnskabssystem for kommuner og amtskommuner (tidligere Den gule Mappe), Københavns Kommunes Kasse- og Regnskabsregulativ med tilhørende rammebilag, Københavns Borgerrepræsentations Håndbog for medlemmer samt Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune", jf. BR 148/03 om særberetningen fra Revisionsdirektoratet om repræsentationsudgifter. Derudover har direk-

toratet gennemgået den juridiske litteratur og tilsynspraksis af betydning for undersøgelsen, herunder særligt med fokus på kommunalfuldmagtens indhold og grænser.

Borgmestrene har haft mulighed til at afgive kommentarer inden offentliggørelsen af revisionsprotokollatet. Dette er omtalt under gennemgangen af de enkelte borgmestres gaver.

III. Kommunens gældende regler for afholdelse af udgifter til gaver

Bevillingsreglerne

7. Bevillingsmyndigheden er hos Borgerrepræsentationen.

Ved en bevilling giver Borgerrepræsentationen bemyndigelse til at afholde udgifter eller oppebære indtægter inden for bevillingernes økonomiske rammer og i overensstemmelse med de vilkår, hvorunder bevillingen er givet.

Bevillingerne omfatter således – ud over de beløbsmæssige rammer – også de forbehold, betingelser og forudsætninger, der knytter sig til bevillingens udnyttelse, som de er beskrevet i budgetbemærkningerne.

Borgerrepræsentationen har vedtaget et højt bevillingsniveau for at sikre fleksibilitet og smidighed i forbindelse med tilrettelæggelsen af såvel administrationen af bevillingerne som af tillægsbevillingsproceduren.

Borgerrepræsentationen har således i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet alene taget bevillingsmæssig stilling til overordnede rammebevillinger, jf. det vedtagne budget, og ikke de konkrete budgetbeløb på funktionsniveau, som bevillingerne er specificeret i.

Borgerrepræsentationen har derfor ikke taget bevillingsmæssig stilling til omfang og indhold af budgetposterne vedrørende borgmestrenes udgifter gaver.

Derimod er det en forudsætning for Borgerrepræsentationens vedtagelse af rammebevillingerne, at eksterne regler (lovgivning mv.) og interne skriftlige regler bliver overholdt, fx Økonomiforvaltningens administrative forskrifter, herunder nedennævnte retningslinier om repræsentationsudgifter i Københavns Kommune.

Styrelsesvedtægten

8. Styrelsesvedtægten for Københavns Kommune af 12. juni 1997 indeholder i kapitel 2 bestemmelser om overborgmesterens opgaver og i kapitel 4 bestemmelser om borgmestrenes opgaver (dvs. de 6 øvrige borgmestre).

I kapitel 2 nævnes først, at de nærmere regler om overborgmesterens opgaver i forbindelse med Borgerrepræsentationens møder fastsættes i forretningsordenen.

Dette er en konsekvens af, at overborgmesteren leder Borgerrepræsentationens møder.

Den administrative ledelse er delt mellem overborgmesteren og formændene for de stående udvalg (borgmestrene). Samtidig varetager overborgmesteren de koordinerende funktioner i forhold til kommunens samlede administration.

Det præciseres således i kapitel 2, at overborgmesteren er administrativ leder af den del af forvaltningen, som relaterer sig til Økonomiudvalget.

Under Økonomiudvalget henhører bl.a. sager, der vedrører kommunen i almindelighed, herunder forholdet til staten og andre kommuner. Derudover henhører almindelige anliggender, der ikke er henlagt til noget stående udvalg. Udvalget varetager kommunens erhvervspolitik og erhvervsfremmeaktiviteter. Dertil kommer løn- og personaleforhold samt bl.a. den økonomiske planlægning.

I kapitel 4 (§ 11) om de øvrige borgmestre bestemmes det, at de varetager den øverste daglige ledelse af de dele af kommunens administration, der varetager de stående udvalgs forvaltningsområder.

Borgmestrene drager inden for deres område omsorg for, at ingen udgift afholdes eller indtægt oppebæres uden fornøden bevilling, og at udgifter og indtægter bogføres i overensstemmelse med de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Borgerrepræsentationen fastsatte regler.

9. Disse regler gør det efter Revisionsdirektoratets opfattelse berettiget at lægge til grund for de efterfølgende vurderinger af gaveudgifterne, at overborgmesteren udadtil kan repræsentere hele kommunen dels i kraft af at være formand for Borgerrepræsentationen dels i kraft af opgaverne i relation til Økonomiudvalget.

Derimod kan de øvrige borgmestre alene af egen drift varetage repræsentative opgaver inden for de forvaltningsområder, der vedrører opgaveporteføljen for pågældende stående udvalg.

Økonomiforvaltningens cirkulæreskrivelse af 12. april 2002 om "Overordnede rammer for repræsentation"

10. Økonomiforvaltningens 4. kontor udsendte den 12. april 2002 cirkulæreskrivelse om "Overordnede rammer for repræsentation".

Cirkulæreskrivelsen indeholder omtale af:

- Overordnede rammer for afholdelse af udgifter til repræsentation mv.
Rammerne handler om udgifter til både ekstern og intern repræsentation i Københavns Kommune.
- Værdibaseret ledelse – Økonomisk forvaltning af offentlige midler.
Grundlæggende er det den enkelte forvaltnings ansvar at tilrettelægge arbejdsgange og praksis, så hensynet til værdigrundlaget og dermed også hensynet til Københavns Kommune som attraktiv arbejdsplads afbalanceres i forhold til de almindelige normer for hensigtsmæssig og økonomisk forsvarlig administration af offentlige midler.
- Repræsentation.
Der omtales jubilæer (faste regler om tildeling af diplom og gratiale og efter reglerne om "under passende former"), fødselsdage (i de fleste tilfælde en privat sag og reception da for egen regning), tiltrædelses- og fratrædelsesreceptioner (tiltrædelsesreceptioner er relativt sjældent forekommende, mens fratrædelsesreceptioner i videre omfang kan ske på kommunens regning), personalearrangementer (julefrokoster og andre personalearrangementer må de ansatte selv afholde udgifterne til, men der kan evt. gives et kommunalt tilskud) samt eksterne samarbejdspartnere (passende markering af jubilæer, fødselsdage, tiltrædelse og fratrædelse, når det sker til varetagelse af kommunens interesser).
- Personaleudvikling/personalepleje.
Udgifter til møder og seminarer samt til repræsentation for medarbejdere ved særlige arbejdsopgaver kan være velbegrundede.

- Sammenblanding af kommunal og privat økonomi.

Det fremgår bl.a., at forvaltningens retningslinier vedrørende modtagelse af gaver, rabatter og lignende i fornødent omfang bør præciseres over for den enkelte medarbejder.

Økonomiforvaltningen har i december 2005 oplyst til Revisionsdirektoratet, at rammerne, der fortsat er gældende, er møntet på udgifter til medarbejdere, herunder praksis for afholdelse af udgifter til jubilæer, fødselsdage, personalearrangementer mv.

Rammerne er således ikke møntet på det politiske niveau, jf. efterfølgende retningslinier fra 2004.

Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune"

11. Definitionen af udgifter til repræsentation blev i Økonomiforvaltningens retningslinier fra 19. april 2004 præciseret til at omhandle udgifter til repræsentative opgaver for borgmestre, udvalg eller Borgerrepræsentationen (politisk repræsentation) til brug for ensartet kontering af disse udgifter.

Retningslinierne fra 2004 blev til på baggrund af Revisionsdirektoratets særberetning om repræsentationsudgifter fra marts 2003. Beslutningen om etableringen af kontoplan om repræsentation blev behandlet af Økonomiudvalget (ØU 312/03) og af Borgerrepræsentationen (BR 148/03).

Borgerrepræsentationen besluttede i sagen, at etableringen af kontoplanen gennemføres som beskrevet i indstillingen, herunder indsatsområder, succeskriterier, processen for udarbejdelsen og ikrafttræden af retningslinierne.

Økonomiforvaltningen inddrog KØR-kontoplangruppen i arbejdet, hvor alle forvaltninger og Revisionsdirektoratet er repræsenteret.

Udkast til vejledning og kontoplan har været drøftet i Økonomichefkredsen, og reglerne for budgettering og kontering trådte i kraft 1. januar 2004, jf. BR 148/03.

12. 2004-retningslinierne, jf. bilag 2, behandler følgende:

1. Definition af repræsentationsudgifter.
2. Standardkontoplan til konto 6.41.
3. Kontoplanen for repræsentation.
4. Konteringseksempler.
  - Repræsentative modtagelser/arrangementer.
  - Restaurationsbesøg, repræsentation.
  - Bepisning internt, repræsentation.

- Gaver, repræsentation.
5. Modtagelse af delegationer, uddybning.
  6. Konteringsregler.
    - Øvrige udgifter på 6.41, der ikke er repræsentation.

Ad 1. Definition af repræsentationsudgifter.

Repræsentationsudgifterne afgrænses af to overordnede kriterier:

- Udgiften afholdes som følge af et politisk initiativ og omfatter intern politisk deltagelse.
- Formålet med udgiften er rettet mod en ekstern person/personkreds.

Udgifter til repræsentation afholdes for at øge kendskabet til og velvilligheden over for kommunen, herunder indgå aftaler, knytte forbindelser eller bevare forbindelser, der på kort eller langt sigt er i kommunens interesse.

Den repræsentative opgave skal have et kommunalt formål.

Med kommunalt formål menes, at udgiften er afholdt til et formål, der kan siges at være i kommunens interesse. Borgmesterens/BR-medlemmets personlige politiske eller partipolitiske udgifter er ikke politisk repræsentation med kommunalt formål. Sådanne udgifter kan ikke afholdes af kommunen.

Udgiften skal relatere sig til situationer, hvor borgmestre, udvalg eller Borgerrepræsentationen inviterer, er værter eller er givere.

Der skal deltage politikere fra Københavns Kommune i arrangementet eller begivenheden.

Udgiften skal vedrøre eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter.

Arrangementer, begivenheder eller gaver til andre politikere i Københavns Kommune eller ansatte i kommunen er ikke repræsentation.

Ud over at begrebet repræsentation ikke angår interne forhold i kommunen, finder begrebet repræsentation heller ikke anvendelse på det administrative område i Københavns Kommune.

Efterfølgende er der i retningslinierne en række eksempler på, hvad der er omfattet af politisk repræsentation henholdsvis ikke omfattet.

Politisk repræsentation er gaver (fx vin, blomster), når det er til eksterne samarbejdspartnere fra en borgmester, et udvalg eller Borgerrepræsentationen.

Ikke politisk repræsentation er fx personalepleje (receptioner, jubilæum), fordi personalepleje hovedsageligt ikke har et eksternt fokus.

Ad 2-6. Der uddrages i det følgende, hvad der er relevant for undersøgelsen af udgifterne til borgmestrenes gaver.

Politiske repræsentationsudgifter konteres på konto 6.41 (Kommunalbestyrelses- og amtsrådsmedlemmer), jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets konteringsregler.

Politisk repræsentation skal for de forskellige udvalg bogføres på borgmestre, udvalg og for Økonomiudvalgets vedkommende også på Borgerrepræsentationen.

Derudover skal kontoplanen muliggøre kontering på forskellige udgiftstyper, nemlig modtagelse og arrangementer, restaurationsbesøg, bespisning internt (fx på Rådhuset) og gaver.

Kontoplanen for gaver, repræsentation, skal indeholde:

Tekst:	Grundtekst:	Art:
Gaver, repræsentation		
2.2	Fødevarer	22503
2.9	Øvrige Varekøb	29503
4.0	Tjenesteydelser u. moms	40503

Konteringseksempler for gaver, repræsentation:

Varekøb fødevarer med moms: Fx når gaven er fødevarer eller vin købt fra butik.

Øvrige varekøb med moms: Fx ting købt i butik.

Tjenesteydelser uden moms: Fx repræsentationsgaver fra Rådhusbutikken.

Formålet med udgiften samt deltagerkreds skal som udgangspunkt altid fremgå af de konkrete bilag.

Interne gaver, der som nævnt ikke er repræsentation, skal konteres på konto 6.41 som "øvrige udgifter, ej repræsentation" eller med hidtidig tekst.

13. Revisionsdirektoratet finder, at Økonomiforvaltningens retningslinier fra 19. april 2004 er det helt centrale regelsæt for vurderingen af kommunens udgifter til gaver givet af borgmestrene. Regelsættet skal naturligvis ses i sammenhæng med andre eksterne og interne regler.

Revisionsdirektoratet lægger til grund for vurderingen af de konkrete udgifter, at retningslinierne først trådte i kraft den 1. januar 2004 og alene gælder for politikernes eksterne repræsentative opgaver.

Borgmestrenes interne gaver skal derfor vurderes efter andre normer, fx gaver til ansatte, hvor synspunkterne om personalepleje bør finde anvendelse. Der er ikke fastsat skriftlige regler af generel karakter for de interne gaver. Grundlaget kan karakteriseres som en langvarig praksis, hvis anvendelsesområde er vanskeligt at definere.

Udgifter til gaver skal være afholdt til et formål, der kan siges at være i kommunens interesse. Omvendt kan kommunen ikke afholde udgifter, der er udtryk for borgmesterens/BR-medlemmets personlige politiske eller partipolitiske udgifter.

Efter Revisionsdirektoratets opfattelse er der tale om en vanskelig afvejning – også for en revision – hvor der må gives borgmesteren en vis margen til at bedømme, hvad der er i kommunens interesse.

Kommunens interesse ifølge Økonomiforvaltningens retningslinier bliver bl.a. tilgodeset, når udgiften afholdes for at øge kendskabet til og velvilligheden over for kommunen bedømt på kort eller lang sigt.

Efter Revisionsdirektoratets opfattelse bør dette have en vis væsentlighed og styrke, hvorved forstås, at gavemodtager bør have en sådan kompetence/bestemmende indflydelse, at velvilligheden i givet fald kan få praktisk betydning for kommunen.

Den negative afgrænsning over for personlige politiske og partipolitiske formål er en blandt flere afgrænsninger, der skal foretages ved vurderingen af berettigelsen af udgiften.

De uskrevne kommunalfuldmagtsregler, jf. nedenfor, sætter også grænser for de formål, hvortil der kan afholdes kommunale udgifter til gaver.

Kasse- og Regnskabsregulativet

14. Borgerrepræsentationen skal fastsætte de nærmere regler for indretningen af kommunens kasse- og regnskabsvæsen i et regulativ, hvori der tillige optages forskrifter vedrørende forretningsgangen inden for kasse- og regnskabsvæsenet.

Kasse- og Regnskabsregulativet af 4. december 1997 omfatter rammebilag, herunder rammebilaget om "Intern kontrol – generelt".

Der er i dette rammebilag fastsat bestemmelser om anvisning og attestation af de enkelte regnskabsbilag.

Anvisningsfunktionen, der er knyttet sammen med ansvaret for budgettet, har til formål at sikre at:

- Der ligger en bevilling til grund for alle udgifter og indtægter.
- Bevillingens forudsætninger er opfyldt.
- Regnskabsbilagene er attesterede.

Anvisning kan ske ved påtegning af det enkelte bilag. Efter en konkret stillingtagen kan der foretages integreret anvisning for økonomiske dispositioner inden for fastsatte beløbsgræn-

ser. Dette sker minimum månedligt ved påtegning af fx regnskabsrapporter eller posteringsoversigter.

Formålet med attestation er at sikre, at grundlaget for betalingen og regnskabsføringen er i orden. Attestationen skal sikre at:

- Varer og ydelser er modtaget/leveret.
- Mængde, kvalitet og pris er kontrolleret.
- Varer og ydelser svarer til det aftalte.
- Bilag er efterregnet.
- Kontantrabatter og kreditnotaer er fratrukket.
- Konteringen er korrekt.
- Interne regler og forskrifter i øvrigt er overholdt.

Ifølge Kasse- og Regnskabsregulativet skal forvaltningerne påse, at der udarbejdes og vedligeholdes forretningsgangsbeskrivelser under hensyntagen til retningslinierne i rammebilagene.

IV. Eksterne regler

15. Kommunens gældende regler for afholdelse af udgifter til gaver skal som nævnt forstås/fortolkes inden for rammerne af de eksterne regler.

I det følgende omtales kort visse af styrelseslovens bestemmelser, mens indholdet af den ulovbestemte kommunalfuldmagt behandles lidt dybere.

Der afsluttes med en kort orientering om skattereglerne på gaveområdet.

Styrelsesloven

16. Loven om kommunernes styrelse (styrelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 968 af 2. december 2003) indeholder i kapitel V bestemmelser om kommunens økonomiske forvaltning.

Bevillingsmyndigheden er hos Borgerrepræsentationen, jf. styrelseslovens § 40, stk. 2.

Foranstaltninger, der vil medføre indtægter eller udgifter, som ikke er bevilget i forbindelse med vedtagelsen af årsbudgettet, må ikke iværksættes, før Borgerrepræsentationen har meddelt den fornødne bevilling.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet fastsætter forskrifter vedrørende formen for kommunernes årsbudget, flerårige budgetoverslag og regnskabsaflæggelsen, samt regler om specification af de poster på årsbudgettet, hvortil Borgerrepræsentationen ved dettes endelige vedtagelse skal tage bevillingsmæssig stilling.

Borgerrepræsentationen skal ved årsbudgettets endelige vedtagelse som mindstekrav tage bevillingsmæssig stilling til budgettets driftsposter specificeret på udvalgsniveau.

17. Københavns Kommune har som følge af forskriften i styrelseslovens § 42, stk. 7, udarbejdet et Kasse- og Regnskabsregulativ.

I medfør af styrelseslovens § 46 kan indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte nærmere regler om bestyrelsen af kommunens kasse- og regnskabsvæsen, om aflæggelse af årsregnskabet, om revision og om afgørelse af bemærkninger.

Bemyndigelsen er senest benyttet ved bekendtgørelse nr. 1455 af 19. december 2005 om kommunernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Med hjemmel i denne bekendtgørelse udsteder Indenrigs- og Sundhedsministeriet forskrifter om "Budget- og regnskabssystem for kommuner" (tidligere Den gule Mappe).

Ministeriets forskrifter indeholder ikke bestemmelser af yderligere betydning for denne undersøgelse.

Kommunalfuldmagten

18. Kommunalfuldmagten omfatter det forhold, at kommunen uden egentlig lovhjemmel har adgang til at foretage visse dispositioner af økonomisk karakter.

De uskrevne kommunalfuldmagtsregler giver således kommunerne adgang til at disponere uden lovhjemmel.

Men det er vigtigt at fremhæve, at kommunalfuldmagten har grænser. Den er begrænset af lovgivningen og en række retsgrundsætninger.

Ifølge den juridiske litteratur kan kommunalfuldmagten og de grænser, som ligger i de tilknyttede retsgrundsætninger, i nogle tilfælde fremstå som noget "subtile", "detaljerede", "flimrende" og "uoverskuelige".

Revisionsdirektoratets begrundelse for at inddrage kommunalfuldmagten og dens grænser i denne undersøgelse er, at det i Økonomiforvaltningens 2004-retningslinier som vejledende kriterium er angivet, at udgiften skal være afholdt i kommunens interesse.

Da begrebet "kommunal interesse" ikke står alene ved opstillingen af grænserne for kommunalfuldmagten, synes det efter Revisionsdirektoratets opfattelse at være naturligt at ind-

drage kommunalfuldmagtens grænser ved bedømmelsen af, om udgiften til pågældende gaver har været berettiget at afholde.

Økonomiforvaltningens retningslinjer, der er kommunens interne regler, skal således forstås med respekt af indholdet af de uskrevne kommunalfuldmagtsregler.

Det efterfølgende hviler på Karsten Revsbech "Kommunernes opgaver – Kommunalfuldmagten m.v.", 1. udgave, 2005, samt "Kommunalfuldmagtsreglerne i praksis", 1. udgave, 2004, af Inger Mogensen & Dario Silic.

19. En del af begrænsningerne og kravene følger ikke af retsgrundsætninger, men af indirekte slutninger fra lovgivningen. Ofte indgår retsgrundsætningerne og lovgivningen i et samspil således, at retsstillingen fastlægges ved en kombination af lovgivningen og dens forudsætninger og de uskreven retsgrundsætninger.

Hvor en kommunal disposition ikke ligger inden for eller ikke lever op til begrænsningerne og kravene, kan den ikke foretages på grundlag af kommunalfuldmagten, men alene med hjemmel i lov.

Karsten Revsbech nævner følgende grænser:

- Lovgivningen (indirekte).
- Almennytte.
- Kommunal interesse.
- Interessens lødighed.
- Lokalitetsprincippet.
- Forbud mod begunstiging af enkeltpersoner.
- Berigelse af kommunen.
- Forholdet til private sektor.
- Forholdsmæssighed.
- Saglige hensyn.
- Lighed.
- Regeldannelse – skøn under regel.
- Økonomisk forsvarlighed.

- Omgåelses- og konsekvensbetragtninger.

Det fører for vidt i denne sammenhæng at omtale de forskellige begrænsninger og krav, bl.a. fordi de har en meget varierende betydning for vurderingen af udgiftens overensstemmelse med Økonomiforvaltningens retningslinier for afholdelse af repræsentationsudgifter.

Generelt skal det nævnes, at begrænsningerne og kravene i et vist omfang overlapper hinanden og de supplerer hinanden, men de er også for nogles vedkommende – i hvert fald i visse situationer – modsatrettede.

Der skal således ske en afvejning af på den ene side den kommunale interesse og på den anden side et eller flere modstående hensyn.

Afvejningen medvirker til, at kommunalfuldmagten er en størrelse, der ikke har helt skarpe konturer.

Afvejningen fører i nogle tilfælde frem til, at en kommunal disposition eller økonomisk støtte til en aktivitet er lovlig, blot dispositionen eller støtten er af begrænset omfang, eventuelt under en bagatelgrænse.

20. Afsluttende skal nævnes en sag fra nyere tilsynspraksis, hvor almennytteskriteriet er blevet anvendt: Udtalelse af 17. august 2005 fra Statsamtet Århus angående en kommunes betaling for, at kommunalbestyrelsesmedlemmers og embedsmænds ægtefæller kan deltage i venskabsbysamarbejde. Kommunen kunne ikke lovligt afholde sådanne udgifter.

Det anføres i statsamtets sagsfremstilling:

"Det er i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis og i den juridiske litteratur antaget, at en kommunes adgang til efter kommunalfuldmagtsreglerne at gennemføre foranstaltninger blandt andet er afgrænset af, hvad der traditionelt er betegnet som et almennytteskriterium.

Almennytteskriteriet indebærer, at en kommune som udgangspunkt kun kan gennemføre foranstaltninger, som har sammenhæng med det kommunale fællesskabs behov, og som kom-

mer alle kommunens borgere eller en sagligt afgrænset kreds af kommunens borgere f.eks. unge eller ældre, til gode.

Dette udgangspunkt indebærer, at en kommune normalt ikke kan gennemføre foranstaltninger, der udelukkende eller i det væsentligste er begrundet i varetagelse af individuelle interesser hos enkeltpersoner eller enkelte virksomheder. Det er endvidere antaget, at en kommune ikke uden lovhjemmel kan tildele ydelser til enkeltpersoner, der er afgrænset efter økonomiske eller andre sociale kriterier".

Skattereglerne

21. Der findes 3 former for gaver: 1) Gaver som kan gives skatte- og afgiftsfrit, 2) gaver som indkomstbeskattes og 3) gaver som pålægges gaveafgift.

Det afgørende er i den forbindelse, hvem gaven gives til.

SKAT har den 2. januar 2006 udsendt en vejledning, der behandler de mest almindelige regler om skat ved gaver.

Det fastsættes om:

Lejlighedsgaver. Almindelige gaver i forbindelse med fødselsdag, jul, barnedåb, konfirmation o.lign. er skattefrie.

Gaver fra arbejdsgiveren. En tingsgave i forbindelse med jul eller nytår beskattes normalt ikke, hvis den har en markedsværdi på højst 500 kr.

Kontante beløb og gavekort beskattes altid uanset værdien.

Andre lejlighedsgaver fra en arbejdsgiver beskattes ikke, hvis værdien holder sig på få hundrede kroner.

Gaver i anledning af eget eller arbejdsgiverens jubilæum og/eller en fratrædelsesgodtgørelse beskattes kun med den del, der samlet overstiger 8.000 kr. (efter fradrag af arbejdsmarkedsbidrag og særligt pensionsbidrag).

Samlet gælder, at der skal betales arbejdsmarkedsbidrag og særligt pensionsopsparing af hele beløbet, dog ikke tingsgaver.

Omtalen af skattereglerne er medtaget som orientering og indgår ikke yderligere i undersøgelsen.

V. Den revisionsmæssige vurdering af borgmestrenes gaver i 2004 og 2005

22. Dette afsnit indeholder indledningsvist en redegørelse for Revisionsdirektoratets vurdering af det indhentede regnskabsmateriale.

Der omtales forvaltningernes besvarelser af direktoratets spørgsmål af regnskabsmæssig karakter og forvaltningernes opfattelse af de gældende regler for gaver.

Der afsluttes med direktoratets kritiske vurdering af det fremsendte regnskabsmateriale.

Dernæst følger undersøgelsens hovedområde, nemlig vurderingen af de enkelte borgmestres gaver i 2004-2005.

Der indledes med en samlet oversigt over kommunens udgifter til eksterne og interne gaver ydet af borgmestrene i de to år.

Der redegøres nærmere for de kriterier, som Revisionsdirektoratet har anvendt ved vurderingen af borgmestrenes eksterne gaver.

De eksterne gaver er blevet rubriceret i 3 tilfældegrupper:

- 1) Gaver, der klart er i overensstemmelse med kommunens regler,
- 2) Gaver, hvor der er tvivl om overholdelsen af kommunens regler, og
- 3) Gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.

De interne gaver er ikke vurderet på samme måde, da der ikke foreligger et konkret regelsæt at vurdere udgifterne op imod.

Der er derefter et særligt punkt om Magistratsgaver, hvorefter der gives en sammenfatning af det konstaterede ved bedømmelsen af gaverne.

Vurderingen af regnskabsmaterialet

23. Som nævnt blev de 7 forvaltninger af direktoratet bedt om at komme med en række oplysninger vedrørende forvaltningernes afholdelse af udgifter til gaver, jf. bilag 1.

Følgende er medtaget i nedenstående gennemgang af forvaltningernes interne forretningsgange for afholdelsen af udgifter til gaver:

- Er der udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse/skriftlige interne regler for afholdelsen af udgifter til gaver.
- Har forvaltningens retningslinier for borgmesterens udgifter til gaver været forelagt for udvalget.
- Påføres udgiftsbilag vedrørende gaver altid oplysning om formål/anledning.
- Er der efter forvaltningens opfattelse behov for at tydeliggøre og uddybe de gældende regler for borgmestres udgifter til eksterne og interne gaver.

I dette afsnit anvendes følgende forkortelser for forvaltningerne: Økonomiforvaltningen (ØKF), Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF), Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF), Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (SUF), Socialforvaltningen (SOF), Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF), Bygge- og Teknikforvaltningen (BTF) og Miljø- og Forsyningsforvaltningen (MFF).

24. Økonomiforvaltningen har ikke udarbejdet særlige interne forretningsgange i forbindelse med gaver. Forvaltningen bruger:

- 1) De generelle retningslinier baseret på BR 148 / 03 vedr. "Repræsentationsudgifter i KK",
- 2) "Intern Kontrol – Attestation og anvisning",
- 3) "Intern Kontrol – Generelt".

De to sidstnævnte er en udmøntning af bestemmelserne i Kasse- og Regnskabsregulativet.

KFF, BUF, SOF, SUF og BTF har ikke udarbejdet forretningsgangsbeskrivelser eller skriftlige interne regler for afholdelsen af udgifter til gaver.

MFF-sekretariatets generelle procedurer for afholdelse af udgifter har også været gældende for indkøb af gaver. Dette betyder, at praksis har været, at sekretærerne i borgmesterens forkontor efter borgmesterens eller administrerende direktørs anmodning har rekvireret/indkøbt gaver.

De 6 forvaltninger har dog ligesom Økonomiforvaltningen alle i større eller mindre grad udarbejdet forretningsgange for attestation, anvisning, intern kontrol m.m., jf. også nedenstående gennemgang.

25. Forvaltningerne har oplyst, at ØKF, KFF, BUF, SOF, SUF og MFF ikke har forelagt retningslinier for borgmesterens udgifter til gaver for udvalget.

BTF har oplyst, at tidligere bygge- og teknikborgmester Søren Pind ved flere lejligheder – bl.a. i Økonomiudvalget – har søgt en afklaring af kommunens retningslinier. Dette har ikke givet forvaltningen anledning til at udarbejde retningslinier for området. Desuden oplyses det, at retningslinier for forvaltningens administrative procedurer generelt ikke blev forelagt udvalget.

26. Forvaltningerne har oplyst følgende om, hvorvidt bilag vedrørende udgifter til gaver altid påføres oplysning om formål/anledning med udgiftens afholdelse:

ØKF har oplyst, at det medio 2003 blev indskærpet, at man ved konteringen bør være opmærksom på, om bilaget bør påføres formål og deltagerkreds. Dette specielt i tilfælde, hvor der kunne være berettiget tvivl om, hvorvidt udgiften var i kommunens interesse, og/eller udgiften faldt ind under et område, der var af særlig offentlig interesse. Repræsentationsområdet var et typisk eksempel herpå. For langt den overvejende del af bilagene er der således anført formål/anledning. Forvaltningen har dog ved gennemgang af bilagene sendt til Revisionsdirektoratet tilføjet supplerende oplysninger, hvor formålet/anledningen ikke har været vurderet tydelig nok.

Yderligere oplyste ØKF, at forvaltningen har noteret enkelte fejlkonteringer. Der er ifølge ØKF tale om få tilfælde i 2004, og fejlkonteringen består i, om der er tale om repræsentation eller ikke, eller om der skulle være konteret på funktion 6.41 eller 6.51.

KFF og BUF har oplyst, at der altid påføres oplysning om formål/anledning på bilagene.

SUF har oplyst, at oplysninger på udgiftsbilagene om formål/anledning i 2004 og 2005 ikke i alle tilfælde har været tilstrækkelige. SUF har i 2005 udarbejdet et "forklæde" til udgiftsbilag for gaver og repræsentation. Foruden konteringsoplysninger skal bilaget påføres oplysning om, i hvilken anledning udgiften er afholdt, deltagerkredsen, samt om der er tale om internt eller eksternt kommunalt formål. Forklædet er allerede indført for så vidt angår borgmesterens udgifter og vil blive implementeret i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen inden udgangen af januar 2006.

BTF har oplyst, at bilagene som udgangspunkt altid påføres oplysning om formål/anledning. På enkelte bilag sendt til Revisionsdirektoratet er dette ikke sket, og oplysningerne er efterfølgende noteret. For fire bilag fra 2004 er det ikke lykkedes at finde oplysninger om formål/anledning. Der er i 2005 strammet op omkring denne procedure, og fremadrettet vil forvaltningen vurdere behovet for en yderligere formalisering af proceduren, således at de relevante oplysninger altid registreres på bilagene.

MFF har oplyst, at der altid påføres oplysning om formål/anledning på bilagene. Forvaltningen har dog ved den konkrete gennemgang af bilagene sendt til Revisionsdirektoratet konstateret, at der på 4 bilag i 2004 manglede de fulde oplysninger. Det har efter kontakt til sekretærerne ikke været muligt at påføre anledning og modtager på to bilag vedrørende indkøb af boggekort i 2004. Sekretærerne har på grund af strukturændringen ikke adgang til Winnie Berndtsons post/mail/kalender i 2004, hvorfor oplysningerne ikke kan rekonstrueres. Ved indkøb af vingaver har praksis været, at en rådhusbetjent har afhentet flaskerne og påført modtager af gaven, og som hovedregel også anledning.

27. Forvaltningerne har i deres besvarelse til Revisionsdirektoratet oplyst følgende generelle opfattelser vedrørende behovet for at tydeliggøre og uddybe de gældende regler for borgmestres udgifter til eksterne og interne gaver.

Økonomiforvaltningen mener, at klare og entydige definitioner er vigtige på dette område, således at konteringen bliver accepteret og forståeligt for alle involverede parter, der har in-

teresse i oplysningerne. For så vidt der kan rejses tvivl om, hvem der må modtage gaver fra borgmestrene dækket af kommunen, bør de gældende regler vedrørende afholdelse af udgifter i kommunens interesse tydeliggøres.

KFF oplyser, at forvaltningen på baggrund af nærværende sag har igangsat et arbejde med henblik på at klarlægge gældende regler og intern praksis om kontering af repræsentationsudgifter, herunder interne og eksterne gaver.

BUF mener, at der er behov at tydeliggøre og uddybe de allerede gældende regler for håndtering af udgifter, som kan henføres som borgmesterens udgifter til såvel de interne som de eksterne gaver. Forvaltningen ser gerne en mere ensartet håndtering blandt forvaltningerne af borgmesterens interne og eksterne gaver.

Det er SUFs opfattelse, at det vil være hensigtsmæssigt med tydeligere retningslinier for afholdelse af udgifter til eksterne og interne gaver givet af borgmestrene. Forvaltningen finder, at sådanne tydeligere retningslinier med fordel kan fastsættes ensartet på tværs af forvaltningsområderne i kommunen

SOF vurderer, at der især er behov for at tydeliggøre reglerne i forhold til borgmestres udgifter til interne gaver. Det bør præciseres til hvilke formål og i hvilke anledninger, der er hjemmel til, at borgmesteren kan give interne gaver.

TMF har svaret, at der kan være behov for at tydeliggøre retningslinierne, fx med udgangspunkt i side 8 i Håndbog for Borgerrepræsentationen, hvor det anføres, at administrativ støtte til BR-medlemmerne alene kan vedrøre arbejdet som BR-medlem. Endvidere mener forvaltningen, at der er behov for en afklaring af, i hvilken udstrækning en borgmester kan repræsentere kommunen som helhed eller udelukkende sin fagforvaltning. I den forbindelse henvises der til korrespondance mellem borgmester Søren Pind og overborgmester Jens Kramer Mikkelsen med henblik på klarlæggelse af et regelsæt for borgmestres afholdelse af udgifter til bl.a. gaver.

28. Der redegøres i det følgende for Revisionsdirektoratets iagttagelser ved gennemgangen af det fremsendte regnskabsmateriale:

- Anledning, gavemodtager og gavetype

Flere bilag mangler oplysning om anledning, gavemodtager og gavetype. Dette har umuliggjort vurderingen af en række af gavedispositionerne.

- Attestation og anvisning

Alle forvaltninger, med undtagelse af BUF, har fremsendt en oversigt over de personer, som må anvise og attestere.

Det har i flere forvaltninger ikke været muligt at vurdere, om alle gaver er anvist og attesteret. Materialet, som revisionen har modtaget, er i visse tilfælde en kopi af en kvittering og ikke det samlede bogføringsbilag.

- Indenrigs- og Sundhedsministeriets autoriserede kontoplan

Ifølge ministeriets konteringsregler skal der på funktion 6.41 bogføres kommunalbestyrelses- og amtsrådsmedlemmers udgifter til repræsentation.

På funktion 6.51 Sekretariat og forvaltninger skal bogføres udgifter vedrørende kommunalbestyrelsens og amtsrådets sekretariat, borgmesterkontor, kommunaldirektørens kontor osv.

6 af forvaltningerne har i overensstemmelse med reglerne bogført både interne og eksterne gaver på funktionen 6.41 Kommunalbestyrelses- og amtsrådsmedlemmer.

SOF har derimod bogført politisk repræsentation, interne og eksterne gaver på funktion 6.51 Sekretariat og forvaltninger.

- Økonomiforvaltningens retningslinier fra 2004

ØKF anvender de nye konti til eksterne gaver og har også oprettet separate konti til bogføring af interne gaver.

Udgifterne for BTF i 2004 er posteret efter retningslinierne fra april 2004, men i og med retningslinierne har været gældende med ikrafttræden fra starten af regnskabsåret, er udgifterne omposteret via sumposteringer. Efter Revisionsdirektoratets opfattelse er dette ikke sket på en regnskabsteknisk tilfredsstillende måde.

MFF anvendte ikke 2004-retningslinierne hverken i 2004 eller 2005, det samme gør sig gældende for BUF og SOF.

KFF og SUF har delvist anvendt 2004-retningslinierne for eksterne gaver. Begge forvaltninger bogfører både interne og eksterne gaver på samme konti.

Enkelte forvaltninger opfatter interne gaver som eksterne, andre bogfører alle udgifter til gaver på samme konto. De relevante medarbejdere opfatter ikke regelsættet ens på tværs af forvaltningerne.

- Tidstro information

Direktoratet har konstateret, at udgifter til både interne og eksterne gaver ofte bogføres væsentlig senere, end de er afholdt. Det drejer sig primært om intern afregning mellem forvaltningerne, hvor direktoratet konstaterede, at der kunne gå op til 7 måneder, før udgiften blev bogført.

Udgifter bør bogføres umiddelbart efter, at de er afholdt.

29. Forvaltningernes regnskabsaflæggelse for udgifter til gaver har været behæftet med væsentlige fejl og mangler i en sådan grad, at det efter Revisionsdirektoratets opfattelse giver anledning til kritik.

Hovedparten af forvaltningerne har ikke efterlevet Økonomiforvaltningens nye retningslinier fra april 2004.

Disse retningslinier var netop en udmøntning af Borgerrepræsentationens udtrykkelige ønske om at foretage en opstramning af styringen af kommunens udgifter til repræsentation, herunder til gaver.

Efter Revisionsdirektoratets opfattelse er Økonomiforvaltningens retningslinier, som alene gælder for de eksterne gaver, et hensigtsmæssigt styringsinstrument.

Det anbefales derfor, at tilsvarende styring bliver indført for kommunens udgifter til interne gaver.

Oversigt over de eksterne og interne gaver

30. I det følgende vises der indledningsvis en samlet oversigt over kommunens udgifter i 2004 og 2005 til borgmestrenes eksterne og interne gaver.

Oversigterne er baseret på bilag 3 "Oversigt over borgmestrenes gaver i 2004 og 2005".

For at få et overblik over omfanget af borgmestrenes udgifter til gaver har Revisionsdirektoratet valgt at gruppere disse efter følgende kategorier:

- Eksterne gaver er gaver ydet på baggrund af Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune", dvs. gaver givet til en personkreds, samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter uden for Københavns Kommune.
- Interne gaver er gaver ydet til politikere/personer inden for Københavns Kommune.
- Gaver, hvor modtagere ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan identificeres.

Hvor forvaltningerne ikke entydigt har oplyst, om gaverne er givet eksternt eller internt, har Revisionsdirektoratet vurderet tilhørsforholdet.

Gaver udleveret fra Rådhusoplysningen – de såkaldte magistratsgaver – er ikke medtaget på listen, men de omtales særskilt efter gennemgangen af de enkelte borgmestre.

31. I bilag 3 er der angivet Revisionsdirektoratets vurdering af berettigelsen af den afholdte udgift til **eksterne gaver** bedømt i forhold til de gældende regler og rubriceret således:

- 1) Gaver, der klart er i overensstemmelse med kommunens regler.
- 2) Gaver, hvor der er tvivl om overholdelsen af kommunens regler, fx hvor bedømmelsen indebærer en vurdering af væsentligheden og styrken af tilknytningsforholdet til eller velvilligheden over for kommunen – en meget subjektiv vurdering.
- 3) Gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.

For så vidt angår de gaver, som efter Revisionsdirektoratets vurdering klart er givet i strid med kommunens regler, har direktoratet for hver gave begrundet dette med angivelse af et af følgende kriterier:

- Uden for borgmesterens ressortområde ifølge styrelsesvedtægten.
- Personlige politiske formål.
- Partipolitiske formål.
- Ikke en kommunal interesse, da ..... (konkret begrundelse angives).

Begrundelserne er givet under efterfølgende omtale af de enkelte borgmestres gaver.

32. For så vidt angår de **interne gaver** er der ikke foretaget en tilsvarende vurdering.

Der henvises til, at kommunen ikke som for de eksterne gaver har udsendt retningslinier for politikernes interne gaver.

Omfanget og formålet med gaverne hviler på en langvarig kommunal praksis. Kun i helt ekstraordinære situationer er det derfor muligt for revisionen at kunne statuere, at udgiften falder uden for grænserne af hensigtsmæssig økonomisk adfærd.

Revisionsdirektoratets behandling af de interne gaver vil derfor primært have fokus på det fremadrettede perspektiv.

33. Kommunens samlede udgifter til borgmestrenes gaver i 2004-2005 viser følgende:

Tabel 2: Oversigt over eksterne og interne gaver for 2004 og 2005

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	126	35.216	137	43.549	263	78.765
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	154	83.378	134	52.981	288	136.359
- BR-medlemmer	61	20.934	62	17.396	123	38.330
- Ansatte i forvaltningen	48	47.857	36	26.727	84	74.584
- Ansatte i andre forvaltninger	34	10.989	30	7.324	64	18.313
- Tilhørsforholdet ikke angivet	11	3.598	6	1.534	17	5.132
Modtagere ikke oplyst	33	10.174	30	9.590	63	19.764
Gaver i alt	313	128.768	301	106.120	614	234.888

Kommunens udgifter i de to år har i alt udgjort 234.888 kr.

De eksterne gaver har beløbet sig til 78.765 kr. og har omfattet 263 gavedispositioner. Det største beløb er 700 kr.

De interne gaver har beløbet sig til 136.359 kr. og har omfattet 288 gavedispositioner. Heraf har 38.330 kr. været til andre politikere, 74.584 kr. fra borgmester til egen forvaltning, mens 18.313 kr. har været til ansatte i andre forvaltninger. Det største beløb er 2.358 kr.

Overborgmester Jens Kramer Mikkelsen

34. Gaver, som er givet på vegne af Borgerrepræsentationen og konteret i Borgerrepræsentationens Sekretariat, og hvor overborgmesteren i egenskab af formand for denne kunne anses for giveren, er ikke medtaget.

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	49	15.795	-	-	49	15.795
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	53	22.379	-	-	53	22.379
- BR-medlemmer	20	9.466	-	-	20	9.466
- Ansatte i forvaltningen	18	9.073	-	-	18	9.073
- Ansatte i andre forvaltninger	11	3.133	-	-	11	3.133
- Tilhørsforhold ikke angivet	4	707	-	-	4	707
Modtagere ikke oplyst	9	2.755	-	-	9	2.755
Gaver i alt	111	40.929	-	-	111	40.929

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 670 kr. Gaven var til Bjørn Pallund, Københavns Kommunalforening, i anledning af fratræden.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 2.358 kr. Gaven var til Per Krogh i anledning af 40 års jubilæum.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratets vurdering, at der i 18 tilfælde har været tale om gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler:

Partipolitisk formål

- Gave nr. 1: Sophie Hæstorp Andersen, MF, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af valg til Folketinget.

- Gave nr. 29: Ulla Tibæk, Socialdemokratiet, modtog 3 flasker vin til 344 kr. i anledning af 25 års jubilæum.
- Gave nr. 30: Britta Thomsen modtog 3 flasker vin til 344 kr. Tilhørsforholdet er angivet til Europaparlamentet, men anledningen er ikke oplyst.
- Gave nr. 32: John Iversen modtog 3 flasker vin til 344 kr. i anledning af sin 50 års fødselsdag.
- Gave nr. 46: Ritt Bjerregaard, Socialdemokratiet, modtog blomster til 400 kr. i anledning af valg som spidskandidat til overborgmesterposten i Københavns Kommune.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 3: Tina Waldorf, Lejerbo, modtog 2 flasker vin til 335 kr. i anledning af 10 års jubilæum. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 5: Mogens Plesner Mathiasen, Lejerbo, modtog 3 flasker vin til 344 kr. i anledning af sin 70 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 9: John Dupont, FOA, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 10: Erik Christoffersen, Dansk Metal afd.3, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af fratræden. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig og uaktuel.
- Gave nr. 11: Sonny Madsen, Dansk Metal afd. 3, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af tiltræden. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 13: Signe Friberg Madsen, KTO, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af fratræden. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig og uaktuel.
- Gave nr. 17: Michael Olsen, Københavns Lærerforening, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af fratræden. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig og uaktuel.
- Gave nr. 20: Lisbeth Ringsted, Arbejdernes Landsbank, modtog 2 flasker vin til 223 kr. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 21: Helene Toxværd, Lejernes Landsorganisation, modtog 2 flasker vin til 338 kr. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.

- Gave nr. 22: Hanne Stubman, Lejernes Landsorganisation, modtog 2 flasker vin til 338 kr. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 25: John Dupont, FOA, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af fratræden. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig og uaktuel.
- Gave nr. 26: Arne Melchior, MF, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af sin 80 års fødselsdag og udtræden af Folketinget. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig og uaktuel.
- Gave nr. 49: Dorte Krogh har modtaget en buket til 240 kr. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

Kommentarer fra Jens Kramer Mikkelsen

Jens Kramer Mikkelsen har ingen kommentarer til undersøgelsen.

Overborgmester Lars Engberg

35. Gaver, som er givet på vegne af Borgerrepræsentationen og konteret i Borgerrepræsentationens Sekretariat, og hvor overborgmesteren i egenskab af formand for denne kunne anses for giveren, er ikke medtaget.

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	8	2.323	52	19.424	60	21.747
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	4	8.852	38	11.113	42	19.965
- BR-medlemmer	-	-	17	5.295	17	5.295
- Ansatte i forvaltningen	1	8.160	8	2.434	9	10.594
- Ansatte i andre forvaltninger	3	692	13	3.384	16	4.076
Modtagere ikke oplyst	3	1.215	1	335	4	1.550
Gaver i alt	15	12.390	91	30.872	106	43.262

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 670 kr. 3 modtog gaver for dette beløb: Thor Pedersen, minister, Uno Aldegreen, formand for Øresundskomiteen modtog gaverne i anledning af rund fødselsdag, og Birger Olofsson, direktør i Øresundskomiteen, modtog gaven i anledning af fratræden og rund fødselsdag.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 8.160 kr. Der var tale om chokolade til 85 af ØKF's medarbejdere m.m. Det største beløb til en intern gave givet til en enkelt person i perioden udgjorde 799 kr. Gaven var til Per Krogh i anledning af fratræden.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratet vurdering, at der i 13 tilfælde har været tale om gaver givet i strid med kommunens regler.

Personlig politisk formål

- Gave nr. 169: Peter Skaarup, MF, modtog blomster til 200 kr. Anledningen er ikke anført.

Partipolitisk formål

- Gave nr. 115: Bo Sandberg modtog en bog til 239 kr. i anledning af fratræden som formand for Socialdemokratiet i København.
- Gave nr. 118: Bo Sandberg modtog 2 flasker vin til 223 kr. i anledning af fratrædelsesreception.
- Gave nr. 126: Christine Antorini, MF, modtog blomster til 240 kr. i anledning valg til Folketinget i Københavns Kommune.
- Gave nr. 143: Ole Stavad, MF, modtog 3 flasker vin til 344 kr. i anledning af 25 års jubilæum i Folketinget.
- Gave nr. 144: Bodil Randklev modtog 3 flasker vin til 344 kr. i anledning af fratræden som kredsformand.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 112: Flemming Hansen, Dansk Metal, modtog Champagne til 216 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 119: Birthe Qasem, FSB, har modtaget 3 flasker vin til 335 kr. Anledningen er ikke anført. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 135: Kenneth Faigh, bestyrelsesmedlem i LLO, modtog blomster til 450 kr. i anledning af bryllup. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 137: John Winther, tidligere borgmester på Frederiksberg, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af sin 70 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uaktuel.
- Gave nr. 148: Kjeld Rasmussen, Brøndby Kommune, modtog 6 flasker vin til 570 kr. i anledning af sin fratræden som borgmester. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uaktuel.

- Gave nr. 162: Aase Langvad, 2. næstformand Dansk Sygeplejeråd, modtog 3 flasker vin til 335 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 171: Vinnie Nielsen, KL, modtog 2 flasker vin til 223 kr. i anledning af 25 års jubilæum. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.

Kommentarer fra Lars Engberg

I lyset af den ekstremt korte tidsfrist til afgivelse af kommentarer har jeg kun følgende tre kommentarer af generel karakter:

Jeg er enig i, at der er "tale om en vanskelig afvejning, hvor der må gives borgmesteren en vis margen til at bedømme, hvad der er i kommunens interesse".

Jeg er derimod ikke specielt enig i Revisionsdirektoratets konkrete vurderinger. Det må være i orden at give gaver til fx københavnske folketingsmedlemmer og til interesseorganisationers københavnsformænd. Det må også være i orden at give en gave ved fratræden som tak for et godt samarbejde, selv om kommunens interesser ud fra en kynisk betragtning ikke længere tilgodeses ved den pågældende person. Der er jo også tale om en markering i forhold til den fratrædendes organisation.

Undersøgelsesprotokollatet er fejlbehæftet, hvilket gør det vanskeligt at bruge det som beslutningsgrundlag i Økonomiudvalget. Fx er der flere eksempler på, at gaver til den samme person ved den samme lejlighed bedømmes forskelligt for forskellige borgmestre.

Borgmester Martin Geertsen

36. Kommunens udgifter til borgmester Martin Geertsens gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	17	3.995	10	2.278	27	6.273
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	20	16.271	16	12.319	36	28.590
- BR-medlemmer	10	3.057	5	1.060	15	4.117
- Ansatte i forvaltningen	7	12.417	3	9.402	10	21.819
- Ansatte i andre forvaltninger	3	797	7	1.617	10	2.414
- Tilhørsforhold ikke angivet	-	-	1	240	1	240
Modtagere ikke oplyst	1	223	0	0	1	223
Gaver i alt	38	20.489	26	14.597	64	35.086

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 535 kr. Gaven var hockeyudstyr til Vesterbro Rulleskøjteklub i anledning af guldmedaljer.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 9.796 kr. Der var tale om chokolade til 31 af KFF's medarbejdere. Det største beløb til en intern gave til en enkelt person udgjorde 1.182 kr. i anledning af Finn Østerlins jubilæum og fratreden.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratets vurdering, at der i 4 tilfælde har været tale om gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.

Personlig politisk formål

- Gave nr. 243: Ritt Bjerregaard modtog blomster til 160 kr. i anledning af valg til Københavns Kommunes Borgerrepræsentation.

Partipolitisk formål.

- Gave nr. 227: Skatteminister Kristian Jensen modtog 1 flaske whisky til 239 kr. Anledningen er ikke anført.

- Gave nr. 233: Indenrigs- og Sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen modtog en bog til 143 kr. i anledning af sin 40 års fødselsdag.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 226: Pelle Voigt modtog 1 flaske champagne og 2 glas i anledning af udgivelsen af en CD. Beløbet udgjorde 165 kr. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

Kommentarer fra Martin Geertsen

Jeg er ikke enig i vurderingen.

Gave nr. 243: Blomster til Ritt Bjerregaard

Blomsterne blev givet ved det første politiske møde, jeg havde med Ritt Bjerregaard, efter at hun var blevet valgt til Borgerrepræsentationen i november måned 2005. Jeg mener derfor, at der er tale om en intern gave til en kommende vigtig samarbejdspartner.

Gave nr. 227: En flaske whisky til skatteminister Kristian Jensen

Gaven blev givet i forbindelse med Kristian Jensens tiltræden som skatteminister. Som borgmester i København finder jeg det væsentligt for kommunen, at jeg har et godt forhold til samtlige ministre i en til hver tid siddende regering. Jeg finder derfor, at gaven falder inden for rammerne af kommunal interesse.

Gave nr. 233: En bog til Lars Løkke Rasmussen

Gaven blev givet ved min deltagelse i en reception i anledning af Indenrigs- og Sundhedsministerens 40-års fødselsdag. Som borgmester i København finder jeg det væsentligt for kommunen, at jeg har et godt forhold til samtlige ministre i en til hver tid siddende regering. Jeg finder derfor, at gaven falder inden for rammerne af kommunal interesse.

Gave nr. 226: En flaske champagne og to glas til Pelle Voigt

Gaven blev givet i forbindelse med en reception, som Pelle Voigt og Søren Pind havde inviteret til, i anledning af udgivelsen af en CD med deres sange og musik. Det er fast kutyme og i overensstemmelse med de gældende regler, at jeg som kulturborgmester medbringer en gave, når jeg inviteres til et kulturelt arrangement inden for mit ressortområde.

Borgmester Per Bregengaard

37. Kommunens udgifter til borgmester Per Bregengaards gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	0	0	0	0	0	0
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	6	1.119	5	1.593	11	2.712
- BR-medlemmer	1	99	1	480	2	579
- Ansatte i forvaltningen	4	860	3	713	7	1.573
- Ansatte i andre forvaltninger	1	160	1	400	2	560
Modtagere ikke oplyst	5	1.865	2	778	7	2.643
Gaver i alt	11	2.984	7	2.371	18	5.355

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 480 kr. Gaven var en hængekøje til medlem af Borgerrepræsentationen, Bjarne Fey, i anledning af bryllup.

Revisionsdirektoratets vurdering

Forvaltningen har oplyst over for Revisionsdirektoratet, at Per Bregengaard i perioden 2004 og 2005 ikke har givet gaver til eksterne personer.

Kommentarer fra Per Bregengaard

Der er ikke afgivet kommentarer.

Borgmester Inger Marie Bruun-Vierø

38. Kommunens udgifter til borgmester Inger Marie Bruun-Vierøs gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	5	1.288	24	7.300	29	8.588
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	17	7.132	20	8.008	37	15.140
- BR-medlemmer	9	2.877	13	4.220	22	7.097
- Ansatte i forvaltningen	-	-	6	3.596	6	3.596
- Ansatte i andre forvaltninger	4	1.871	1	192	5	2.063
- Tilhørsforhold ikke angivet	4	2.384	-	-	4	2.384
Modtagere ikke oplyst	8	2.011	15	4.055	23	6.066
Gaver i alt	30	10.431	59	19.363	89	29.794

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 700 kr. To udenlandske borgmestre har hver modtaget en musselmalet papirkniv til 700 kr. i anledning af deres besøg.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 1.751 kr. Der var tale om bøger givet til alle medlemmer af Sundheds- og Omsorgsudvalget i anledning af ophør af valgperiode. Det største beløb til en intern gave givet til én modtager var 4 tallerkener til 1.520 kr. til Aalholmehjemmet. Anledning er ikke anført.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratets vurdering, at der i 2 tilfælde har været tale om gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.

Personlig politisk formål

- Gave nr. 327: Ritt Bjerregaard modtog blomster til 140 kr. Anledningen er ikke anført.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 312: Christian Nissen modtog blomster til 120 kr. i anledning af tiltræden som adjungeret professor. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

Kommentarer fra Inger Marie Bruun-Vierø

Vedrørende blomster til Ritt Bjerregård

Inger Marie Bruun-Vierø har ikke haft noget "personligt politisk formål" i forhold til Ritt Bjerregaard, da hun ikke var opstillet til Borgerrepræsentationen ved sidste valg, og hun har i øvrigt ikke personlige relationer til Ritt Bjerregaard. Derfor er det sundhedsborgmesteren, altså borgmesterratet, og ikke Inger Marie Bruun-Vierø, der sender en hilsen for at minde den kommende overborgmester om, at sundheds- og ældreområdet er vigtige områder. Inger Marie Bruun-Vierø er derfor ikke enig i revisionens vurdering.

Vedrørende hilsen til Christian Nissen

Inger Marie Bruun-Vierø har været inviteret til hans forelæsning og reception i anledning af, at han skulle være adjungeret professor. Den tidligere sundhedsborgmester deltog ikke, men har i den anledning valgt at sende en hilsen. Inger Marie Bruun-Vierø har ingen personlige relationer til Christian Nissen.

Såfremt der ønskes tilbagebetaling vedrørende de 260 kr., er Inger Marie Bruun-Vierø naturligvis indstillet på dette.

Borgmester Bo Asmus Kjeldgaard

39. Kommunens udgifter til borgmester Bo Asmus Kjeldgaards gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	4	480	4	514	8	994
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	4	578	18	3.444	22	4.022
- BR-medlemmer	2	180	14	2.634	16	2.814
- Ansatte i forvaltningen	2	398	1	364	3	762
- Ansatte i andre forvaltninger	0	0	3	446	3	446
Modtagere ikke oplyst	0	0	0	0	0	0
Gaver i alt	8	1.058	22	3.958	30	5.016

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 160 kr. Gaven var en bog til Vanløse Kulturhus i anledning af husets åbning.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 364 kr. Der var tale om en bærebuget til bisættelsen af en ansat.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratet vurdering, at der i 2 tilfælde har været tale om gaver, der klart er givet i strid med kommunens regler.

Personlig politisk formål

- Gave nr. 389: Line Barfod, MF, modtog en CD til 120 kr. i anledning af sin 40 års fødselsdag.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 390: Karin Schlichting, KAD, modtog en CD til 120 kr. i anledning af sin 50 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.

Kommentarer fra Bo Asmus Kjeldgaard

Line Barfod

Gaven blev givet på et tidspunkt, hvor Line Barfod havde bidraget med faglig viden til kommunen om, hvordan der kunne laves en gældssaneringsinstitution for sociale klienter, der er endt i håbløs gæld samt, hvordan kommunen på længere sigt kunne spare penge herpå. Da kommunen havde haft stor fordel af samarbejdet, fandt jeg det passende at give en gave på de ca. 100 kr.

Karin Schlichting

Karin Schlichting sad i Koordinationsudvalget for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats, hvor jeg som kommunens repræsentant var formand. Hvervet i koordinationsudvalget er ulønnet, men Karin Schlichting lagde et meget stort arbejde her – bl.a. i det fælles arbejdsmarkedsprojekt i samarbejde med LO og DA, som var med til at nedbringe antallet af kon-tanthjælpsmodtagere med flere tusinde. Jeg fandt det naturligt at kvittere for den store arbejdsindsats med gaven på ca. 100 kr. i forbindelse med 50 års fødselsdagen.

Borgmester Søren Pind

40. Kommunens udgifter til borgmester Søren Pinds gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	38	10.072	41	12.116	79	22.188
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	38	21.463	26	9.231	64	30.694
- BR-medlemmer	14	3.618	5	1.737	19	5.355
- Ansatte i forvaltningen	14	14.867	12	5.242	26	20.109
- Ansatte i andre forvaltninger	7	2.471	4	958	11	3.429
- Tilhørsforhold ikke angivet	3	507	5	1.294	8	1.801
Modtagere ikke oplyst	4	1.545	12	4.422	16	5.967
Gaver i alt	80	33.080	79	25.769	159	58.849

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 510 kr. Der var tale om en bærebu-
ket til bisættelsen af Boje Lundgaard.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 5.000 kr. Der var tale om julegaver,
først og fremmest til BTF's sekretariat. Det største beløb til en intern gave givet til én person
har udgjort 526 kr. til Per Krogh i anledning af pågældendes jubilæum og fødselsdag.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratets vurdering, at der i 35 tilfælde har været tale om gaver, der klart
er givet i strid med kommunens regler.

Uden for borgmesterens ressortområde ifølge styrelsesvedtægten

- Gave nr. 455: Eva K. Hansen, MF, modtog blomster til 240 kr. i anledning af udnævnelse til minister.
- Gave nr. 457: Peter Gæmelke modtog 3 flasker vin til 300 kr. Anledningen er ikke angivet.

- Gave nr. 459: Rikke Hvilshøj, MF, modtog blomster til 319 kr. i anledning af udnævnelse til minister.
- Gave nr. 460: Ulla Tørnæs, MF, modtog blomster til 319 kr. i anledning af udnævnelse til minister.
- Gave nr. 461: Lars Barfoed, MF, modtog blomster til 319 kr. i anledning af udnævnelse til minister.
- Gave nr. 462: Bertel Haarder, MF, modtog blomster til 319 kr. i anledning af udnævnelse til minister.
- Gave nr. 465: Thor Petersen, finansminister, modtog en gave til 358 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavetypen er ikke oplyst.
- Gave nr. 477: Karsten Dybvad, Statsministeriet, modtog 1 flaske Champagne til 140 kr. i anledning af tiltræden.
- Gave nr. 478: Nils Bernstein, Statsministeriet, modtog 1 flaske whisky til 255 kr. i anledning af fratræden.

Personlig politisk formål

- Gave nr. 469: Helle Thorning-Schmidt, MF, modtog 1 flaske whisky til 255 kr., i anledning af valg som formand for Socialdemokratiet.
- Gave nr. 487: Ole Stavad, MF, modtog 2 flasker vin til 197 kr. i anledning af 25 års jubilæum.

Partipolitisk formål

- Gave nr. 423: Bertel Haarder, MF, modtog en kabeltromle til 400 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag.
- Gave nr. 429: Kristian Jensen, MF, modtog 1 whisky til 255 kr. i anledning af udnævnelse til skatteminister.
- Gave nr. 433: Jørgen Kleener modtog 1 whisky til 255 kr. i anledning af fratræden.
- Gave nr. 435: Sven Heiselberg, MF, modtog 2 flasker vin til 197 kr. i anledning af 25 års jubilæum.
- Gave nr. 468: VU's formand har modtaget 2 flasker vin til 103 kr.

- Gave nr. 473: Karsten Lauritzen, VU-Sekretariatet, har modtaget 1 whisky til 255 kr.
- Gave nr. 475: Claus Horsted, VU-Sekretariatet, har modtaget 1 whisky til 255 kr.
- Gave nr. 481: Mikkel Faurholt, PR-chef, modtog 1 whisky til 255 kr. ved sin fratrædelsesreception.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 419: Jørgen Elikofer, Dansk Metal, modtog en tallerken fra Royal Copenhagen til 311 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtagerens tilknytning til kommunen er uvæsentlig.
- Gave nr. 421: Claus Meyer modtog 1 flaske Champagne til 175 kr. i anledning af sin 40 års fødselsdag. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 427: Mads O. Krage, direktør, modtog 3 flasker vin til en værdi af 294 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 434: Christian R. Nissen modtog 3 flasker vin til 294 kr. i anledning af fratræden. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 439: Morten Grundwald modtog 1 whisky til 255 kr. i anledning af sin 70 års fødselsdag. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 440: Pia Allerslevs mand modtog 1 whisky til 255 kr. i anledning af barnefødsel. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 441: Lone Gunbak modtog blomster til 200 kr. i anledning af barnefødsel. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 442: Gitte Svanebjerg modtog blomster til 232 kr. i anledning af barnefødsel. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 443: Karin Ankerstjerne modtog blomster til 325 kr. i anledning af barnefødsel. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 445: Inger Dam Jensen modtog blomster til 335 kr. i anledning af sin 40 års fødselsdag. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 446: Betty Frydensberg Carlsson modtog blomster til 250 kr. i anledning af sin 60 års fødselsdag. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

- Gave nr. 449: Ebbe Lundgaard modtog 3 flasker vin til 235 kr. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 451: Anette Uld, Aschehoug, modtog blomster til 325 kr. i anledning af udnævnelse til adm. direktør. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 456: Karsten Anker Petersen modtog 2 flasker vin til 197 kr. i anledning af nyt job. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 471: Mette Castbak modtog blomster til 469 kr. i anledning af barnefødsel. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.
- Gave nr. 496: Kurt Brusgaards datter modtog blomster til 200 kr. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

Kommentarer fra Søren Pind

Det fremgår klart af den til revisionen fremsendte korrespondance mellem daværende overborgmester Jens Kramer Mikkelsen og mig (bilag 4), at de enkelte borgmestre kan afholde repræsentative udgifter, også ud over deres eget forvaltningsområde, så længe det i bredeste forstand tjener kommunens interesser. Revisionens henvisning til gave 455 - 478 må derfor overordnet afvises.

Dertil kommer, at f.eks. Eva K. Hansen som minister bl.a. som ressort har den almennyttige sektor – det samme gjorde sig gældende for min forvaltning. Man kan også vælge at se gaven til integrationsminister Rikke Hvilshøj i dette lys.

Gaven til finansminister Thor Pedersen kan ses i lyset af, at Bygge- og Teknikforvaltningen havde et tæt samarbejde med Københavns Havn, hvortil jeg blandt andet af Borgerrepræsentationen var udpeget til at sidde. I min egenskab af bygge- og teknikborgmester valgte regeringen senere at udnævne mig til næstformand for havnen, et ansvarsområde der i regeringen varetages af både Finansministeriet og Trafikministeriet.

Hvad angår Peter Gemælke havde kommunen et samarbejde med landbruget om genrejsningen af Frihedsstøtten, hvor jeg repræsenterede kommunen som ansvarlig for kommunens monumenter.

Hvad angår kontakten til Statsministeriet og bl.a. til departementschefen kan her blandt andet henvises til drøftelser omkring varetagelsen af afspærringer i forbindelse med topmøder, men også spørgsmål om udnyttelse af torve og pladser, hvor min forvaltning af og til havde et samarbejde med regeringen omkring den praktiske afvikling. Der er ikke belæg for, at Bygge- og Teknikforvaltningen ikke også skulle have relevante drøftelser med sidstnævnte ministerium.

Revisionens påstand om, at det skulle tjene et personligt politisk formål (gave 469 og 487) for mig at yde en gave til Helle Thorning-Schmidt og Ole Stavad savner dokumentation. Derimod varetager begge poster, det er i direkte interesse for Københavns Kommune at have kontakt med.

Hvad angår de såkaldt "partipolitiske gaver" skal jeg dels henvise til ovenstående afsnit, og for så vidt angår Jørgen Kleener henvise til, at jeg af Københavns Kommune var udpeget til som borgmester for Bygge- og Teknikforvaltningen at sidde i den dommerkomite, der varetog arkitektkonkurrencen om DR's byggeri.

For så vidt angår gave nr. 468, 473 og 475 (tiltrædende og afgående VU-formænd) skal jeg dels henvise til korrespondancen med daværende overborgmester Jens Kramer Mikkelsen samt til drøftelse i Økonomiudvalget, hvor daværende økonomidirektør Erik Jacobsen oplyste borgmestrene og udvalg om, at der tilkom borgmestrene et selvstændigt, udvidet skøn over, hvad der er i kommunens interesse, og at dette i realiteten ikke kunne efterprøves. Hans opfattelse af sagen, som øverste rådgiver for borgmestrene og udvalget var, at det eneste kriterium var spørgsmålet, om de enkelte "kunne holde til at komme på forsiden af Ekstra Bladet".

For så vidt angår gave 419 (Jørgen Elikofer, Dansk Metal) må det bygge på revisionens ukendskab til samarbejdet med Dansk Metal omkring den københavnske trafikpolitik, der henhører under Bygge- og Teknikforvaltningen. Om dette har jeg haft adskillige møder med pågældende, der nyder en særdeles central placering i Dansk Metal som nærmeste rådgiver for formanden.

For så vidt angår Claus Meyer (gave 421) har jeg som borgmester haft et samarbejde med ham omkring udnyttelse af byens torve og pladser, der blandt andet udmøntede sig i det store folkekøkkenarrangement i Brune Kødby, hvor jeg og kulturborgmesteren fra scenen fik stor tak for vort arbejde i denne forbindelse.

For så vidt angår Mads O. Krage (gave 427) har jeg haft flere møder omkring NETTO's byggemæssige muligheder i Københavns Kommune med ham som administrerende direktør for pågældende.

For så vidt angår Christian Nissen (gave 434) kan her under henvises til byggeriet i DR-byen samt ovenstående.

For så vidt angår Morten Grundwald (gave 439) har jeg som formand for vejnavnenævnet blandt andet navngivet vejen omkring Øster Gasværk, hvor han var direktør, samt drøftet parkeringsforhold ved teatret.

Og sådan kunne jeg blive ved.

Essensen af disse forhold er, at det grundlæggende er min opfattelse, som jeg også er blevet vejledt af økonomiforvaltningen, at der tilkom mig som borgmester et meget vidt skøn over, hvad jeg anså for at være i kommunens interesse. Det er endvidere fuldt underbygget via korrespondancen med overborgmesteren, at jeg har været i fuldstændig god tro herom, og at der derfor intet fortsat har været til at bryde nogle regler herom.

Gennemgangen dokumenterer samtidig, at den pågældende praksis har været almindelig i flere af kommunens forvaltninger.

Afslutningsvis må det give anledning til stærk forundring, at revisionen tidligere har gennemgået alle overborgmesterens gaver, men ikke før nu har fundet anledning til at hævde, at der er pågået ting i strid med lovgivningen. Samtidig kan det undre, med den fokus, området har været omgærdet af, at revisionen ikke tidligere har søgt at vejlede borgmestrene, særlig set i lyset af, at Økonomiforvaltningens uenighed med revisionen – det er Økonomiforvaltningen, der har den endelige afgørelse i disse sager – og forvaltningens vejledning af Økonomiudvalget.

Jeg kan derfor henholde mig til Teknik- og Miljøforvaltningens generelle kommentarer, og støtte forvaltningens forundring over revisionens adfærd.

Jeg har imidlertid intet ønske om at denne diskussion skal finde sted i lyset af et spørgsmål om et økonomisk mellemværende mellem jeg selv og kommunen. Jeg skal derfor tilkendegive, at jeg – uden præjudice og understregende, at jeg mener, alle udgifter er afholdt i god tro, attesteret af Bygge- og Teknikforvaltningen samt afholdt lovligt og i kommunens interesse – er indstillet på at afholde de endelige omkostninger, revisionen måtte fremkomme med, og som Økonomiudvalget måtte vedtage ønskes tilbagebetalt.

Borgmester Winnie Berndtson

41. Kommunens udgifter til borgmester Winnie Berndtsons gaver viser følgende:

	2004		2005		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
Eksterne samarbejdspartnere, forretningsforbindelser eller interessenter	5	1.263	6	1.917	11	3.180
BR-medlemmer og ansatte i Københavns Kommune	12	5.584	11	7.273	23	12.857
- BR-medlemmer	5	1.637	7	1.970	12	3.607
- Ansatte i forvaltningen	2	2.082	3	4.976	5	7.058
- Ansatte i andre forvaltninger	5	1.865	1	327	6	2.192
Modtagere ikke oplyst	3	560	-	-	3	560
Gaver i alt	20	7.407	17	9.190	37	16.597

Det største beløb til en ekstern gave i perioden udgjorde 700 kr. Gaven var et gavekort til Gasmekanikerne i anledning af deres 100 års jubilæum.

Det største beløb til en intern gave i perioden udgjorde 2.303 kr. Der var tale om chokolade til 18 af MFF's medarbejdere. Det største beløb til en intern gave givet til én person har udgjort 675 kr. til Per Krogh i anledning af jubilæum.

Revisionsdirektoratets vurdering

Det er Revisionsdirektoratets vurdering, at der i 1 tilfælde har været tale om en gave, der klart er givet i strid med kommunens regler.

Ikke en kommunal interesse

- Gave nr. 584: Konsulent i Arbejdernes Landsbank modtog 3 flasker vin til 301 kr. Gavemodtageren har ingen tilknytning til kommunen.

Kommentarer fra Winnie Berndtson

Først tilslutter jeg mig kommentarerne sendt fra Teknik og Miljøforvaltningen.

Vedrørende den ene gave – gave 585 – der er anført som værende "ikke kommunal interesse" kan jeg oplyse, at gaven er givet til Finn Gerdes i anledning af en rund fødselsdag. Finn Gerdes var på tidspunktet kommunalbestyrelsesmedlem i Hvidovre og foruden formand for Vestegnens Vandsamarbejde, og medlem i Hovedstadsområdet's Vandsamarbejde. I begge samarbejder er Københavns Kommune også medlem, og en række af vores vandspareaktiviteter og kampagner udføres sammen med de andre kommuner i vandsamarbejderne.

Særligt om magistratsgaver

42. Økonomiforvaltningen står for indkøb af en række gaveartikler med Københavns Kommunes logo til diverse repræsentative formål, fx ure, glas, vinpropper/-proptrækkere, nøgleringe og kuglepenne.

Der er tale om en ordning, som har eksisteret i en længere årrække under betegnelsen "Magistratsgaver". Magistratsgaver anvendes i forbindelse med borgmestres, borgerrepræsentanters og direktionsmedlemmers repræsentative opgaver, fx på udlandsrejser og ved modtagelser på Rådhuset. Gaveartiklerne udskiftes løbende over en årrække.

Ud over formålet som magistratsgaver sælges gaveartiklerne også til internt (fx til brug som gaver til personale) og eksternt salg (fx turister som besøger rådhuset). Enkelte gaver er dog udelukkende beregnet til magistratsgaver og sælges derfor ikke internt og eksternt.

Udgifter til indkøb af magistratsgaver beløb sig til 613.220 kr. i 2004 og 525.383 kr. i 2005. Økonomiforvaltningen har senest 8. marts 2006 opgjort værdien af lagerbeholdningen til 1.229.914 kr., hvoraf gaveartikler udelukkende benyttet som magistratsgaver udgjorde 214.112 kr.

43. Revisionsdirektoratets gennemgang af magistratsgaverne har haft til formål at vurdere, i hvilket omfang ordningen har været benyttet af borgmestrene, om udgifterne har været afholdt i kommunens interesse, og om der har været en sparsommelig anvendelse af offentlige midler.

Ifølge det oplyste sker rekvireringen af magistratsgaverne på foranledning af sekretærene i borgmesterkontoret/direktionen uden efterfølgende afregning. Rekvirering sker ved henvendelse i skranken i Rådhusoplysningen eller elektronisk på Intranettet (KKnet). Sidstnævnte kræver speciel adgang ved bestillingen af magistratsgaver.

Rådhusoplysningen udfylder bilag med modtager, dato og formål. Udgifter ved forbrug af gaveartikler påføres ikke bilagene. Registreringen af forbrug sker alene efterfølgende på papirlister, som sættes i mapper.

Revisionsdirektoratet har gennemgået 82 udfyldte bilag for 2004 og 2005, hvilket giver anledning til følgende kommentarer:

- Der er væsentlige forskelle mellem de udfyldte bilag og den efterfølgende registrering på listerne.
- Bilagsmaterialet mangler i betydelig grad oplysninger om gave giver. Det har derfor ikke været muligt at skelne mellem borgmestre, borgerrepræsentanter samt direktionsmedlemmer.
- Bilagsmaterialet mangler i betydelig grad oplysninger om formål/anledning. Det har derfor ikke været muligt at skelne mellem magistratsgaver afhentet til repræsentation og magistratsgaver afhentet til modtagelse.

44. På det foreliggende grundlag er det Revisionsdirektoratet vurdering, at der ikke er grundlag for at konstatere, at udgifterne har været afholdt i strid med kommunens regler. Enkelte bilag efterlader dog det indtryk, at gaver er blevet brugt til interne anledninger, som falder under jubilæer, fratrædelser m.m. til personale i forvaltningerne.

På baggrund af de 82 bilag forelagt Revisionsdirektoratet er det direktoratets vurdering, at der ikke er grundlag for at konstatere, at der ikke er udvist den sparsommelighed, som forudsættes for anvendelsen af offentlige midler.

Det er direktoratets opfattelse, at der bør ske en udgiftsregistrering af gaverne i de respektive forvaltningers regnskaber. Dette harmonerer også med Økonomiforvaltningens retningslinier fra april 2004.

Sammenfatning

45. Direktoratets vurdering er følgende for de 263 eksterne gaver:

156 gaver er utvivlsomt afholdt i overensstemmelse med kommunens regler. Udgiften beløber sig til 49.109 kr. svarende til 62 % af kommunens udgifter til eksterne gaver.

32 gaver er afholdt, hvor der efter revisionens opfattelse er tvivl om overensstemmelsen med kommunens gældende regler. Udgiften udgør 8.834 kr. svarende til 11 % af kommunens udgifter til eksterne gaver.

75 gaver er efter revisionens opfattelse afholdt i klar strid med kommunens gældende regler. Udgiften beløber sig til 20.822 kr. og det svarer til 27 % af de samlede udgifter til eksterne gaver.

På baggrund af de foreliggende oplysninger er det i øvrigt Revisionsdirektoratets vurdering, at udgifterne er afholdt på et beskedent niveau, og at der derfor er udvist den sparsommelighed, som forudsættes for anvendelsen af offentlige midler

46. Direktoratets vurdering er følgende for de 288 (136.359 kr.) interne gaver:

Interne gaver gives ud fra den enkelte borgmesters vurdering og også på baggrund af den kultur, som hersker i den enkelte forvaltning.

Det er konstateret ved undersøgelsen, at der er meget stor forskel dels på omfanget af interne gaver dels på niveauet for interne gaver på tværs af kommunen.

De interne gaver har et større omfang og har højere enkeltudgifter end de eksterne gaver.

Der ydes flere gaver med private årsager og begrundelser, enkeltgaver på over 1.000 kr., flere gaver til samme person (hvortil kommer gaver fra direktioner og sekretariater), ligesom der ydes julegaver i væsentligt omfang (men ikke store enkeltudgifter).

Borgerrepræsentationen har ikke taget stilling til kommunens langvarige praksis for omfang og indhold af interne gaver.

47. Direktoratets vurdering er følgende for "Modtagere ikke oplyst":

For 63 antal gaver til i alt 19.764 kr. har det ikke været muligt for Revisionsdirektoratet at vurdere, om der har været tale om eksterne eller interne gaver. Direktoratet har derfor heller ikke kunnet afgøre, om udgiften har været i kommunens interesse.

Det er direktoratets samlede opfattelse, at den enkelte udgift har været beskeden.

VI. anbefalinger

48. Undersøgelsen afsluttes med Revisionsdirektoratets anbefalinger, hvor der først redegøres for spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for kommunen at rejse krav om tilbagebetaling til kommunekassen.

Dernæst redegøres der for direktoratets stillingtagen til, hvorvidt undersøgelsen giver baggrund for at justere kommunens regler for gaver. Dette gælder både for eksterne gaver, som gives i henhold til reglerne for repræsentation, og for de interne gaver, som hidtil er blevet givet i henhold til kommunens praksis.

Endelig omtales Revisionsdirektoratets anbefalinger til ændring af kommunens regnskabsmæssige regler.

Tilbagebetaling til kommunen

49. Revisionsdirektoratet har på baggrund af de foreliggende oplysninger vurderet, at der for så vidt angår de eksterne gaver er 75 gaver til i alt 20.822 kr., som efter direktoratets opfattelse klart er blevet ydet i strid med kommunens retningslinier fra 2004.

Det ligger uden for Revisionsdirektoratets opgavevaretagelse at tage endelig stilling til, om der er juridisk belæg for at kræve beløbet tilbagebetalt til kommunekassen.

En sådan beslutning skal træffes af kommunens Økonomiudvalg.

Såfremt Økonomiudvalget finder anledning til at rejse tilbagebetalingskrav, skal Revisionsdirektoratet anbefale, at der også tages stilling til de gaver, hvor det efter revisionens opfattelse er tvivlsomt, om retningslinierne fra 2004 er blevet overholdt.

Derudover bør der også efter revisionens opfattelse ske en gennemgang af de gaver, som er betegnet med "Gavemodtager ikke oplyst". Fyldestgørende oplysninger er ikke blevet modtaget fra forvaltningerne inden for undersøgelsens tidsramme, men supplerende oplysninger

bør tilvejebringes til brug for bedømmelsen af gaverne set i forhold til kommunens retningslinier.

For så vidt angår de interne gaver foreligger der efter revisionens opfattelse ikke et spørgsmål om tilbagebetaling, da kommunal praksis må anses for tilstrækkelig hjemmel til at yde gaverne.

Der foreligger i hvert fald ingen konkrete og specifikke regler som for de eksterne gaver, og som berettiget kan medvirke til at kunne statuere ond tro hos den pågældende borgmester. Det lægges i denne forbindelse også til grund, at ingen af gavedispositionerne efter revisionens opfattelse åbenbart overskrider de økonomiske grænser for rimelig anvendelse af offentlige midler.

Revisionsdirektoratet anbefaler derfor, at undersøgelsen af de interne gaver alene får et fremadrettet sigte ved at indgå i Borgerrepræsentationens beslutningsgrundlag om de fremtidige gaveregler, jf. det følgende.

Justering af kommunens regler om gaver

50. For så vidt angår de eksterne gaver har Økonomiforvaltningen udsendt retningslinier af 19. april 2004 om "Repræsentationsudgifter i Københavns Kommune".

Efter Revisionsdirektoratets opfattelse er disse retningslinier som udgangspunkt anvendelige ved administrationen af de eksterne gaver af repræsentativ karakter. Der er den fornødne vejledning og angivelse af de kriterier, som bør indgå ved afvejningen af, om det er berettiget at give en gave.

Det er efter direktoratets opfattelse ikke hensigtsmæssigt at give meget objektive og detaljerede regler for disse udgifter, idet det forudsættes, at den enkelte udgift fortsat gives ud fra en sparsommelig anvendelse af offentlige midler.

Revisionsdirektoratet skal foreslå, at følgende to forhold udtrykkeligt kommer til at fremgå af retningslinierne:

- Gaveudgiften skal tilpasses anledningen og i øvrigt være i overensstemmelse med en sparsommelig anvendelse af offentlige midler.

- En borgmester kan alene give gaver inden for det administrationsområde, som for pågældende er angivet i kommunens styrelsesvedtægt.

51. For så vidt angår politikernes interne gaver foreligger der som nævnt ingen udtrykkelige regler herom.

Revisionsdirektoratet skal derfor anbefale, at Borgerrepræsentationen udtrykkeligt tager stilling til de fremtidige retningslinier for interne gaver og opdelt på:

- Gaver til nuværende og tidligere politikere.
- Gaver til nuværende og tidligere ansatte i egen forvaltning.
- Gaver til nuværende og tidligere ansatte i anden forvaltning.

Det forudsættes, at der tages udtrykkelig stilling til opretholdelsen af den konstaterede praksis for gavetyper og anledninger.

Ved udformningen af retningslinierne kan der med fordel tages udgangspunkt i Økonomiforvaltningens cirkulæreskrivelse af 12. april 2002 om "Overordnede rammer for repræsentation", der som tidligere nævnt angår kommunens ansatte og dermed ikke politikerne.

Revisionsdirektoratet skal anbefale, at der sker en sammenskrivning af Økonomiforvaltningens 2002-cirkulæreskrivelse og retningslinierne fra 2004. Det forudsættes dog, at der sker en synlig opdeling i anvendelsesområdet for politikere og kommunens ansatte.

De regnskabsmæssige regler

52. Undersøgelsen har givet anledning til, at Revisionsdirektoratet har udtalt kritik af forvaltningernes regnskabsforvaltning af dette område, herunder særligt overholdelsen af regnskabsreglerne i Økonomiforvaltningens retningslinier af 19. april 2004.

Revisionsdirektoratet anser det for en selvfølge, at udvalg og forvaltninger i samarbejde sikrer sig, at Økonomiforvaltningens retningslinier fra 2004 bliver overholdt. Retningslinierne omfatter som tidligere nævnt alene udgifter til politisk repræsentation, herunder udgifter til eksterne gaver.

Regnskabsreglerne i Økonomiforvaltningens 2004-retningslinier er efter Revisionsdirektoratets opfattelse et tilfredsstillende grundlag for styringen af kommunens repræsentationsudgifter.

Disse regler kan derfor anvendes som model for den opstramning af styringen af kommunens udgifter til gaver, som Revisionsdirektoratet skal anbefale indført på øvrige relevante områder.

Dette drejer sig om politikernes interne gaver samt forvaltningernes eksterne og interne gaver.

Opstramningen af den regnskabsmæssige styring bør bl.a. omfatte en standardkontoplan, konteringsvejledning, fornødne oplysninger på bilaget om formål/anledning og modtager, præcis forretningsgangsbeskrivelse, herunder om anvisning og attestation.

Opstramningen af styringen er også nødvendiggjort af hensyn til at opnå højeste sikkerhed for rigtigheden af de oplysninger, der på kommunens hjemmeside bliver bragt om bl.a. politikernes repræsentationsudgifter.

REVISIONSDIREKTORATET FOR KØBENHAVNS KOMMUNE

28. april 2006

Jan Christensen

/Kenny Larsen